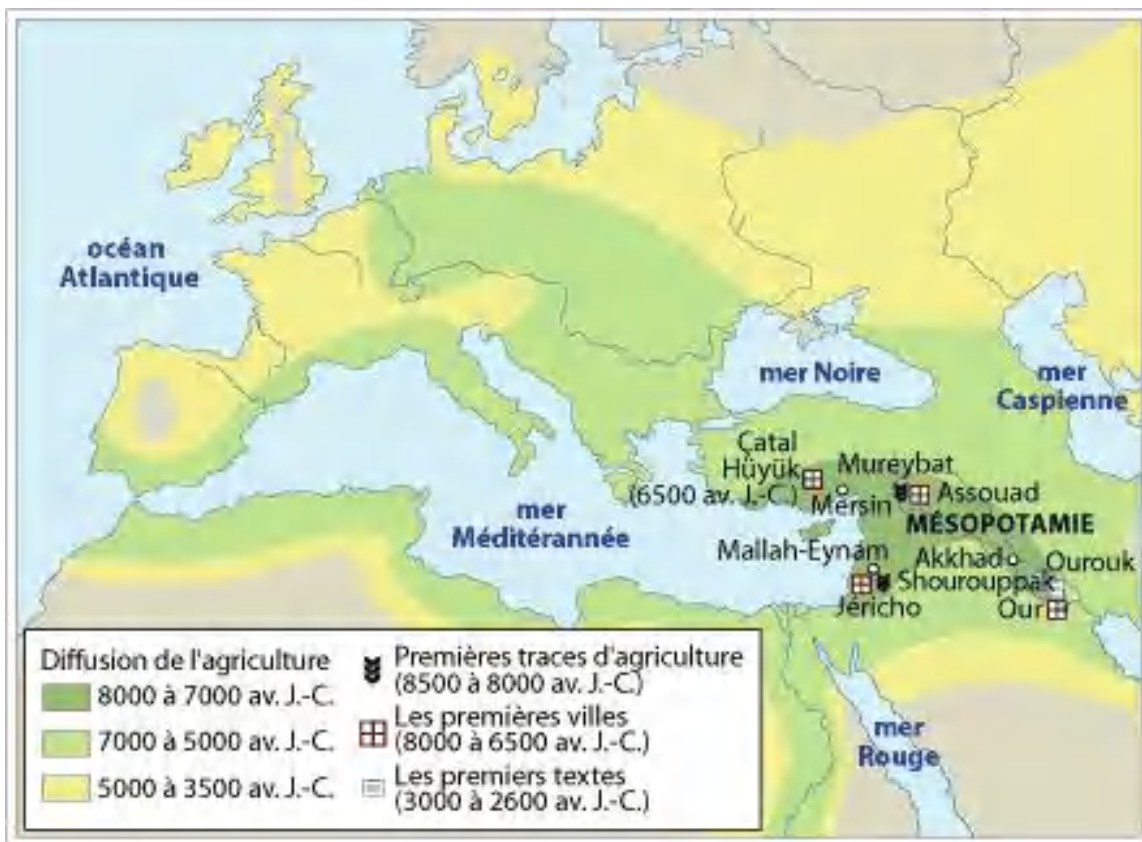

Istorija i razvoj grada

Stari vek

NEOLITSKA REVOLUCIJA

Širenje poljoprivrede u doba neolita.

Praistorija

Jerihon je jedno od najstarijih utvrđenih naselja na svetu. Nalazi se na Autonomnoj palestinskoj teritoriji na zapadnoj obali reke Jordana, 15 kilometara severozapadno od Mrtvog mora. Nadmorska visina Jerihona je 258 metara ispod nivoa mora, i po tome je ovo najniži grad na svetu.

Najstarije gradsko naselje, utemeljen 8350. - 7350. p.n.e. Naselje je bilo okruženo bedemom sa kulama, a unutar bedema je živelo oko 1000 - 1500 stanovnika. Kuće su bile od ćerpiča (sušena opeka). Na nalazištu su uočljivi slojevi koji ukazuju na kontinuitet života.

Rimljani su razorili utvrdu godine 68. nove ere.

Istoimeni grad sa 20.400 stanovnika (2006) se i danas nalazi u blizini ruševina tvrđave.

Praistorija

Najstarije gradsko naselje, utemeljen 8350. - 7350. p.n.e. Naselje je bilo okruženo bedemom sa kulama, a unutar bedema je živelo oko 1000 - 1500 stanovnika. Kuće su bile od ćerpiča (sušena opeka). Na nalazištu su uočljivi slojevi koji ukazuju na kontinuitet života.

Jerihon A je stepen za koji su karakteristične okrugle kuće od ćerpiča. U kasnijem razvoju selo je već i u toj fazi utvrđeno kamenim zidom ispred kojeg je jarak. Sačuvana je 8 metara visoka kula. Kameno oruđe je još uvek mezolitsko. Snažno utvrđenje se tumači strateškim položajem grada.

Jerihon B je faza u kojoj još uvek nema keramike dok se u građevinarstvu sve više javljaju pravougaone građevine, a oko dvorišta je grupisano više prostorija. Zidovi i podovi zgrada su premazani ilovačom, a katkad su crveno obojeni.

Praistorija

Čatal Hujuk je arheološko naselje iz mlađeg kamenog doba.

Smešteno u Anadoliji, a nastalo oko 6900. godine pre nove ere, ovo naselje potiče iz faze između predkeramičke i keramičke faze. Prostiralo se na površini od oko 17 hektara, a u njemu je živjelo oko 5.000 stanovnika. Naselje je doživelo najveći procvat između 6250. i 5400. godine p. n. e.

Naselje je zbijenog tipa sa međuprostorom koji je služio za otpatke.

Praistorija

Čatal Hujuk je arheološko naselje iz mlađeg kamenog doba.

Smešteno u Anadoliji, a nastalo oko 6900. godine pre nove ere, ovo naselje potiče iz faze između predkeramičke i keramičke faze. Prostiralo se na površini od oko 17 hektara, a u njemu je živjelo oko 5.000 stanovnika. Naselje je doživjelo najveći procvat između 6250. i 5400. godine p. n. e.

Naselje je zbijenog tipa sa međuprostorom koji je služio za otpatke.

Praistorija

Čatal Hujuk je arheološko naselje iz mlađeg kamenog doba.

Smešteno u Anadoliji, a nastalo oko 6900. godine pre nove ere, ovo naselje potiče iz faze između predkeramičke i keramičke faze. Prostiralo se na površini od oko 17 hektara, a u njemu je živjelo oko 5.000 stanovnika. Naselje je doživjelo najveći procvat između 6250. i 5400. godine p. n. e.

Naselje je zbijenog tipa sa međuprostorom koji je služio za otpatke.

Praistorija

Ljudi su živjeli u četvrtastim kućama površine od oko 25 kvadratnih metara, koje su građene od blokova sušene gline, sa samo jednom prostorijom i bez temelja. Podovi i zidovi su bili obloženi ilovačom, a u kuće se ulazilo sa krova. Na krovu su se obavljali svakodnevni poslovi. Na istočnim zidovima se nalazio banak koji je mogao biti sedište ili mesto za ležanje. Na severnoj strani bilo je smješteno ognjište. U nišama u kućama otkrivena je dekoracija.

Çatal Hüyük

Situada al nor de Anatolia, esta ciudad neolítica, construida en el 11 milenio a. C., es una de las más antiguas del mundo. Fue descubierta a finales de los años cincuenta del pasado siglo.

© MARCO SOLÍS

Praistorija

Ljudi su živjeli u četvrtastim kućama površine od oko 25 kvadratnih metara, koje su građene od blokova sušene gline, sa samo jednom prostorijom i bez temelja. Podovi i zidovi su bili obloženi ilovačom, a u kuće se ulazilo sa krova. Na krovu su se obavljali svakodnevni poslovi. Na istočnim zidovima se nalazio banak koji je mogao biti sedište ili mesto za ležanje. Na severnoj strani bilo je smješteno ognjište. U nišama u kućama otkrivena je dekoracija.

Mesopotamija

Sumer

3500 g.p.n.e.

Najstariji stanovnici Mezopotamije bili su Sumeri. Svoju su državu razvili na jugu Mesopotamije. Prvi podaci o Sumerima potječu iz 4. v eka pr.n.e.

Sumeri su razvili tip grada države.

Najpoznatiji sumerski gradovi bili su Ur, Uruk, Nipur, Lagaš, Kiš i Akad.

Na čelu grada-državice nalazio se vladar okružen činovnicima.

Mesopotamija

Sumer

Tipovi građevina

Seoska kuća je svim prostorijama okrenuta prema dvorištu, sem u planinskim predelima gde je u sredini ognjište. Građeno pretežno od trske oplepljene blatom.

U gradovima je građeno pretežno opekom. Najveće i najznačajnije građevine nisu hramovi, već vladarske palate, kompleksi prostorija podeljeni na deo za stanovanje, prijem i ekonomiju.

U središtu grada nalazio se stepenasti hram (**zigurat**) u kojem se odvijao čitav ekonomski, kulturni i politički život. Nisu verovali u zagrobni život, nema nadgrobnih arhitekture.

Mesopotamija

Sumer - Uruk

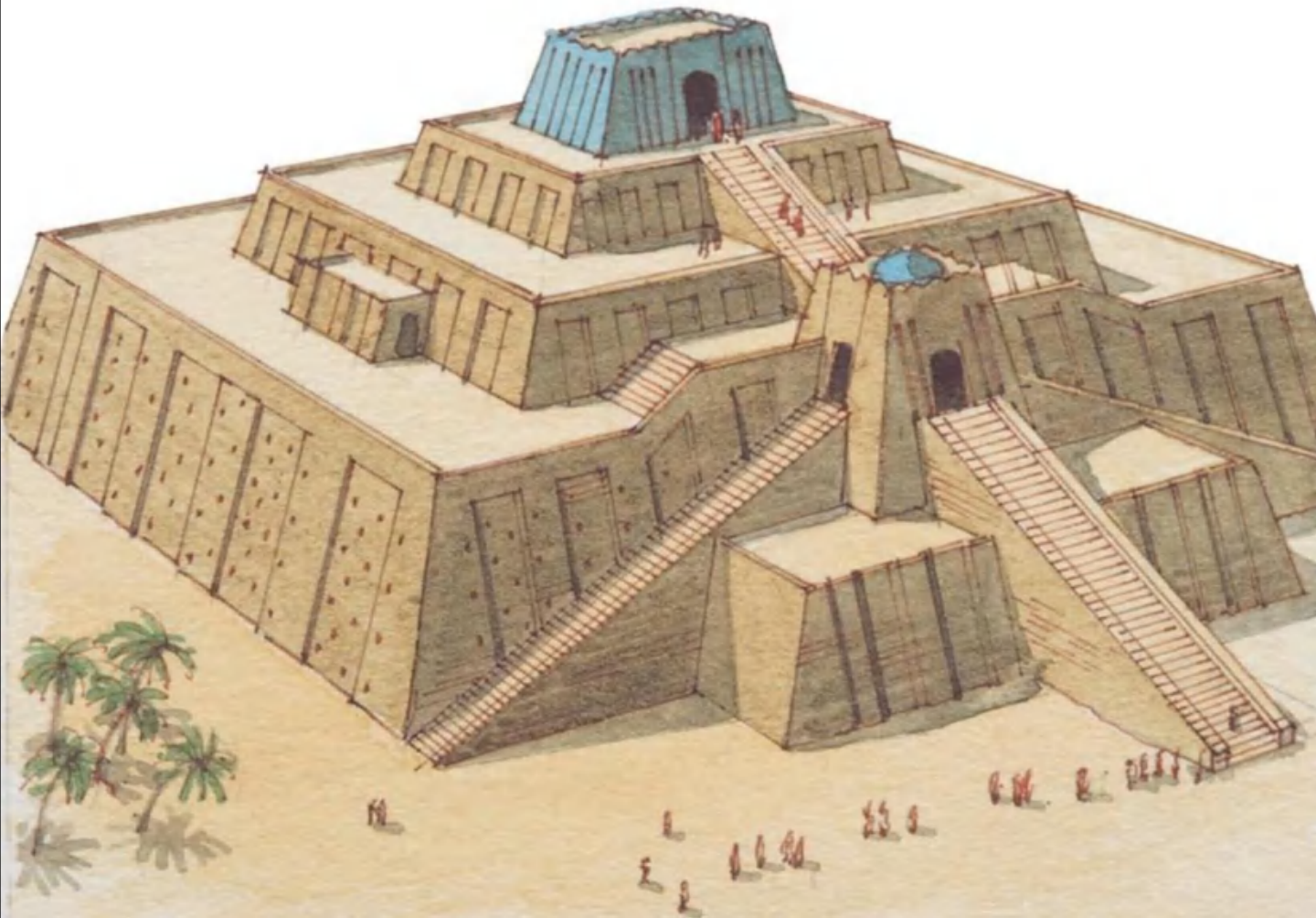
Uruk je bio drevni grad u Sumeru i kasnije Babiloniji, smješten istočno od današnjeg toka Eufrata, na crti drevnog kanala Nil, u oblasti močvara, oko 230 km jugozapadno od Bagdada. Još uvijek postoji nedokazana teorija da je savremeni naziv za Irak mogao potjecati od naziva Uruk. Na svom vrhuncu, Uruk je vjerojatno imao oko 80.000 stanovnika koji su živjeli u 6 kvadratnih kilometara okruženih zidom, što ga je činilo najvećim gradom na svijetu u to vrijeme.

Zigurat u Uruku

Mesopotamija

Sumer

Zigurat – idealna
rekonstrukcija

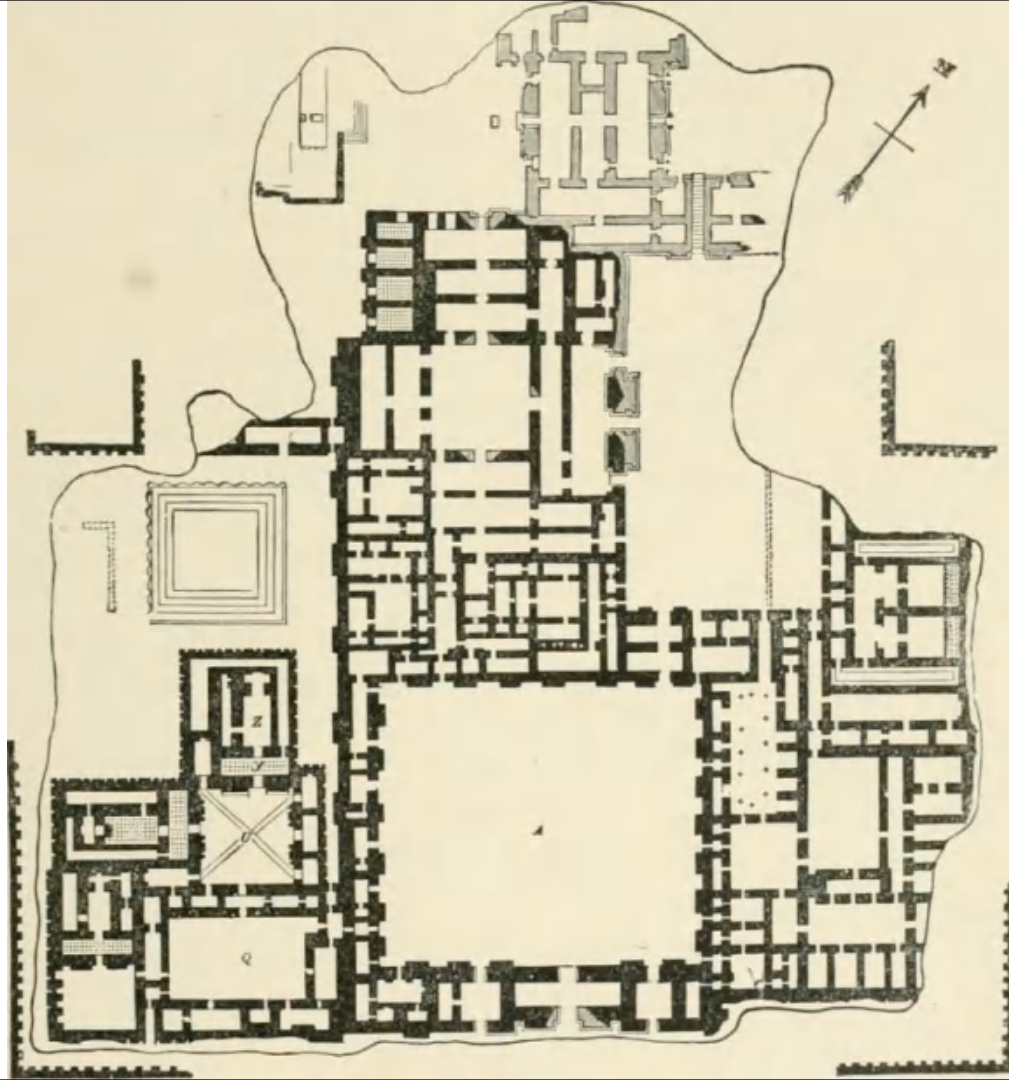

Mesopotamija

AKAD 2350-2130

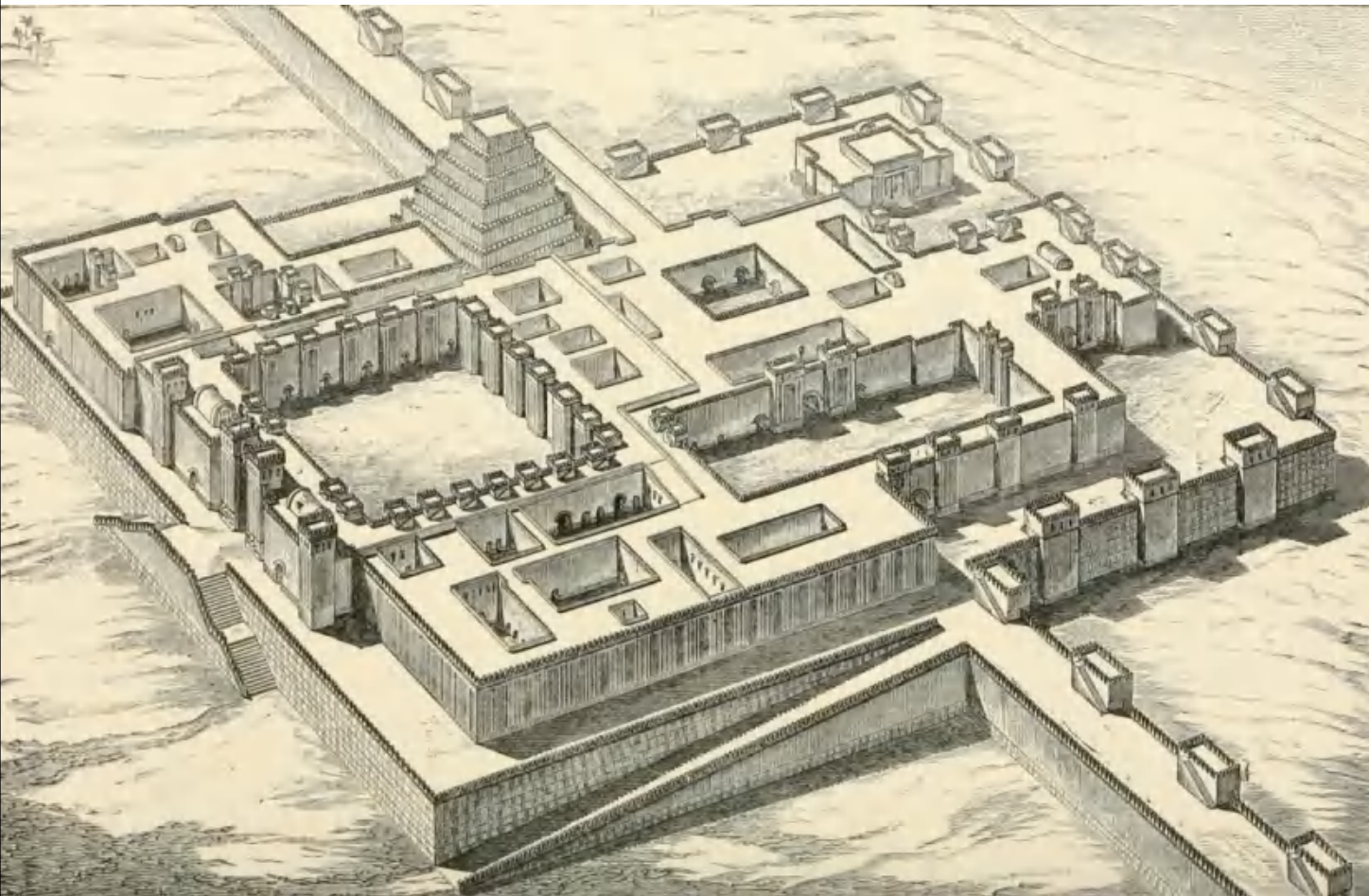
Akad je naziv za grad i okolnu regiju u severnoj Mesopotamiji, u današnjem Iraku, 50 km jugozapadno od središta Bagdada. Postigao je vrhunac moći između 24. i 22. veka p. n. e. Akadani su priznati kao daroviti ratnici svog vremena. Tu su reputaciju stekli nakon brojnih osvajanja koje je napravio kralj Sargon I. Ujedinió je Mesopotamiju i osnovao prvo carstvo u istoriji. Ono je obuhvatalo teritorije [Elama](#), [Suzu](#), [Sumeru](#), Akada, severne teritorije od Akada i Siriju. **Sargon Akadski je proglasio Vavilon prestonicom svoje države.**

Mesopotamija

Asirsko carstvo

Asirska kultura se datira u 1115.-612. p. n. e. i ako najstariji spomenici ove kulture sežu u III milenijum i pod uticajem su sumerske umetnosti a kasnije i Vavilona u vremenu njegovog procvata. U vreme političkog procvata Tiglatpilersa i (1115.-1093. p. n. e.) i Asurbanipala (668.-626. p. n. e.) beleži se uspon kulture Asira. Vladari su se oslanjali na snažnu vojsku i vladali su osim međuriječjem i Sirijom, Palestinom, Kilikijom i Kijom a i Egiptom jedno vreme a i ovo je carstvo završilo kao i prethodna invanzijom indoevropskih naroda koji su dolazili u valovima i nastanjivali se pod Kavkazom iz predela današnje Indije- Međani, narod iz planina, stopio se sa Persijancima.

Mesopotamija

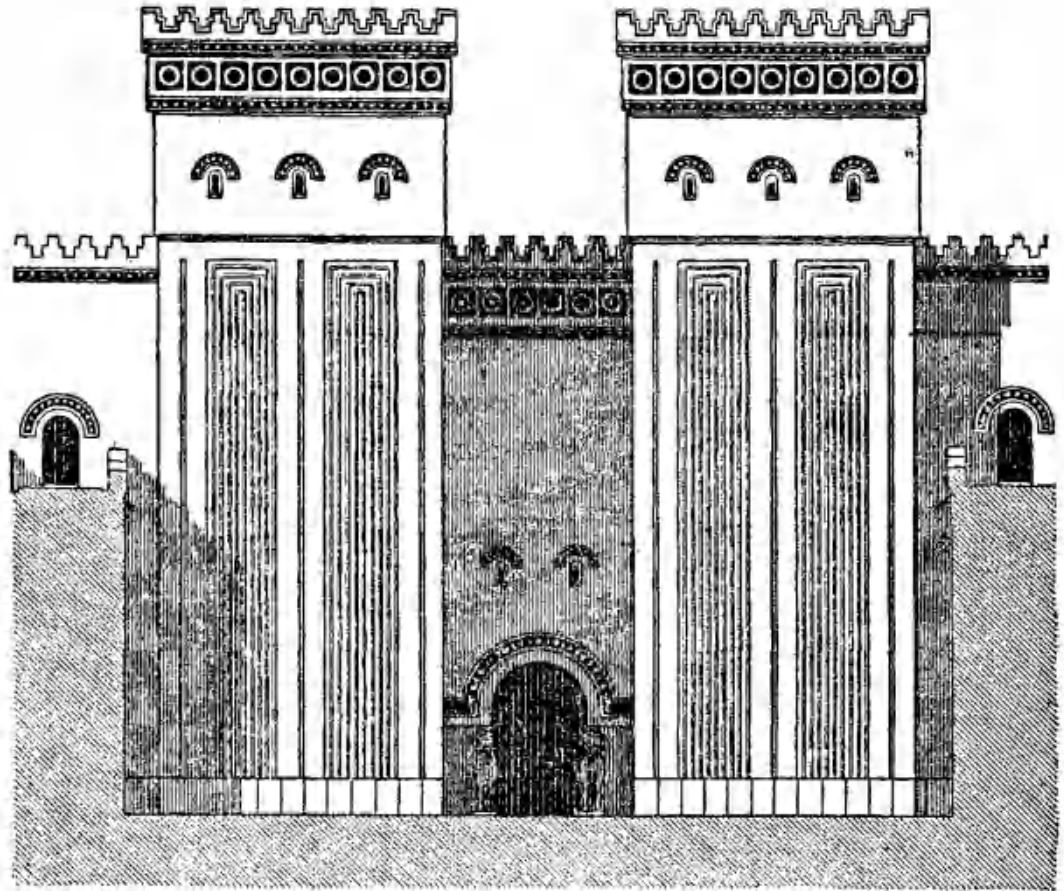
Asirsko carstvo

Asirska kultura se datira u 1115.-612. p. n. e. i ako najstariji spomenici ove kulture sežu u III milenijum i pod uticajem su sumerske umetnosti a kasnije i Vavilona u vremenu njegovog procvata. U vreme političkog procvata Tiglatpilersa i (1115.-1093. p. n. e.) i Asurbanipala (668.-626. p. n. e.) beleži se uspon kulture Asira. Vladari su se oslanjali na snažnu vojsku i vladali su osim međurečjem i Sirijom, Palestinom, Kilikijom i Kiprom a i Egiptom jedno vreme a i ovo je carstvo završilo kao i prethodna invanzijom indoevropskih naroda koji su dolazili u talasima i nastanjivali se pod Kavkazom iz predela današnje Indije- Međani, narod iz planina, stopio se sa Persijancima.

Mesopotamija

Asirsko carstvo

Asirska kultura se datira u 1115.- 612. p. n. e. i ako najstariji spomenici ove kulture sežu u III milenijum i pod uticajem su sumerske umetnosti a kasnije i Vavilona u vremenu njegovog procvata. U vreme političkog procvata Tiglatpilersa i (1115.- 1093. p. n. e.) i Asurbanipala (668.- 626. p. n. e.) beleži se uspon kulture Asira. Vladari su se oslanjali na snažnu vojsku i vladali su osim međuriječjem i Sirijom, Palestinom, Kilikijom i Kiprom a i Egiptom jedno vreme a i ovo je carstvo završilo kao i prethodna invanzijom indoevropskih naroda koji su dolazili u valovima i nastanjivali se pod Kavkazom iz predela današnje Indije - Međani, narod iz planina, stopio se sa Persijancima.

Mesopotamija

Vavilon 2

Vavilon je antički grad u Mesopotamiji, blizu današnjeg grada Al Hilaha u Iraku, odnosno oko 88 km južno od Bagdada. Vavilon je bio glavni grad Vavilonskog carstva i jedan od najstarijih kulturnih, političkih i trgovačkih centara. Ime mu potiče od akadске reči Vavilu, što znači "božja kapija", a koja je bila prevod sumerskog imena Kadingira.

Kapija boginje Ištar, 575 p.n.e.

Mesopotamija

Vavilon 2

Vavilon je antički grad u Mesopotamiji, blizu današnjeg grada Al Hilaha u Iraku, odnosno oko 88 km južno od Bagdada. Vavilon je bio glavni grad Vavilonskog carstva i jedan od najstarijih kulturnih, političkih i trgovačkih centara. Ime mu potiče od akadske reči Vavilu, što znači "božja kapija", a koja je bila prevod sumerskog imena Kadingira.

Mesopotamija

Vavilon 2

Vavilon je antički grad u Mesopotamiji, blizu današnjeg grada Al Hilaha u Iraku, odnosno oko 88 km južno od Bagdada. Vavilon je bio glavni grad Vavilonskog carstva i jedan od najstarijih kulturnih, političkih i trgovačkih centara. Ime mu potiče od akadske reči Vavilu, što znači "božja kapija", a koja je bila prevod sumerskog imena Kadingira.

Mesopotamija

Vavilon 2

Vavilon je antički grad u Mesopotamiji, blizu današnjeg grada Al Hilaha u Iraku, odnosno oko 88 km južno od Bagdada. Vavilon je bio glavni grad Vavilonskog carstva i jedan od najstarijih kulturnih, političkih i trgovačkih centara. Ime mu potiče od akadske reči Vavilu, što znači "božja kapija", a koja je bila prevod sumerskog imena Kadingira.

Mesopotamija

Persija

Persijsko carstvo je bilo serija vladarskih dinastija sa sedištem u Persiji (sada Iran), sa granicama koje uključivale i proistekle je iz tog jezgra. Prva od njih je osnovana pre više od 2.500 godina, 550. godine p. n. e. , ali vladavina dinastije sa sedištem u tom regionu bila je odsutana u periodu od 850 godina, od 651. do 1501. godine.

Dinastije koje se računaju kao Persijsko carstvo su:

Ahemenidsko carstvo (550-330. p. n. e.), još poznato kao „Prvo persijsko carstvo“,

Partijsko carstvo (247. p. n. e.-224. n. e.), još poznato kao „Arsasidsko carstvo“,

Sasanidsko carstvo (224-651), još poznato kao „Novopersijsko carstvo“ ili „Drugo persijsko carstvo“,

Mesopotamija

Persija

Persijanci, pre osvajanja Vavilona, su bili stalni nomadi, nisu imali trajnih spomenika i pisanih izveštaja. Njihovu umetnost poznajemo na osnovu predmeta koje su sahranjivali sa mrtvima. Takvi predmeti od kosti drveta ili metala, predstavljaju vrstu pokretne umetnosti, kako nazivamo nomadsku opremu: oružje, konjska oprema, kopče, fibule, pehari, zdele i slično. Svim predmetima je zajednički repertoar oblika poznat kao «životinjski stil». Njega karakteriše dekorativna upotreba životinjskih motiva u veoma apstraktnom maštovitom obliku. U najranijem obliku ga nalazimo na praistorijskoj bojenoj grnčariji iz zapadnog Irana.

Mesopotamija

Persija

Persijanci, pre osvajanja Vavilona, su bili stalni nomadi, nisu imali trajnih spomenika i pisanih izveštaja. Njihovu umetnost poznajemo na osnovu predmeta koje su sahranjivali sa mrtvima. Takvi predmeti od kosti drveta ili metala, predstavljaju vrstu pokretne umetnosti, kako nazivamo nomadsku opremu: oružje, konjska oprema, kopče, fibule, pehari, zdele i slično. Svim predmetima je zajednički repertoar oblika poznat kao «životinjski stil». Njega karakteriše dekorativna upotreba životinjskih motiva u veoma apstraktnom maštovitom obliku. U najranijem obliku ga nalazimo na praistorijskoj bojenoj grnčariji iz zapadnog Irana.

Mesopotamija

Persija

Persijanci, pre osvajanja Vavilona, su bili stalni nomadi, nisu imali trajnih spomenika i pisanih izveštaja. Njihovu umetnost poznajemo na osnovu predmeta koje su sahranjivali sa mrtvima. Takvi predmeti od kosti drveta ili metala, predstavljaju vrstu pokretne umetnosti, kako nazivamo nomadsku opremu: oružje, konjska oprema, kopče, fibule, pehari, zdele i slično. Svim predmetima je zajednički repertoar oblika poznat kao «životinjski stil». Njega karakteriše dekorativna upotreba životinjskih motiva u veoma apstraktnom maštovitom obliku. U najranijem obliku ga nalazimo na praistorijskoj bojenoj grnčariji iz zapadnog Irana.

EGIPAT

Kompleks u Gizi

U kompleksu u Gizi kod Kaira između 2570. i 1500. su izgrađene najmonumentalnije piramide u istoriji. Najveća i najstarija je Keopsova piramida još Starom veku proglašena jednim od [[Velike piramide | sedam svetskih čuda]. Kompleks čine i Kefrenova i Mikerinova piramida. Piramide su bile obložene uglačanim kamenom sa pozlaćenim vrhovima. Ta obloga se sačuvala još samo na Kefrenvoj piramidi. U kompleksu su se nalazili hramovi i palate a čuvala ga je velika Sfinga.

EGIPAT

**Grobnica kraljice Hatšepsut
oko 1480. godine p. n. e.
(Deir-el-Bahari, Egipat)**

Grobnica sagrađena je uz kamenu liicu sa tri kamena dvorišta sa kolonadama i povezana rampama, koja su vodila do male kultne prostorije ukopane u steni. Ovaj izuzetni spoj prirode i arhitekture podseća na komplekse iz Starog carstva, kao što je kompleks u Gizi, ali se ovde umesto piramide nalazi breg.

EGIPAT

**Amonov hram u
Luksoru, 1390-1260. godine
p. n. e.**

Hram je posvećen Amonu, njegovoj ženi Mut i sinu Khonsuu. Hram je zidan više od jednog veka, a počeo je da ga gradi Amenhotep III. Kroz masivnu kapiju ulazi se u prvo dvorište, zatim kroz dvoranu sa stubovima (hipostil) u drugo dvorište, pa u još jednu hipostilnu dvoranu, pa tek onda u hram. Čitav kompleks je zaštićen od spošasnijeg sveta debelim zidom i ostavlja utisak mističnog i zastrašujućeg.

EGIPAT

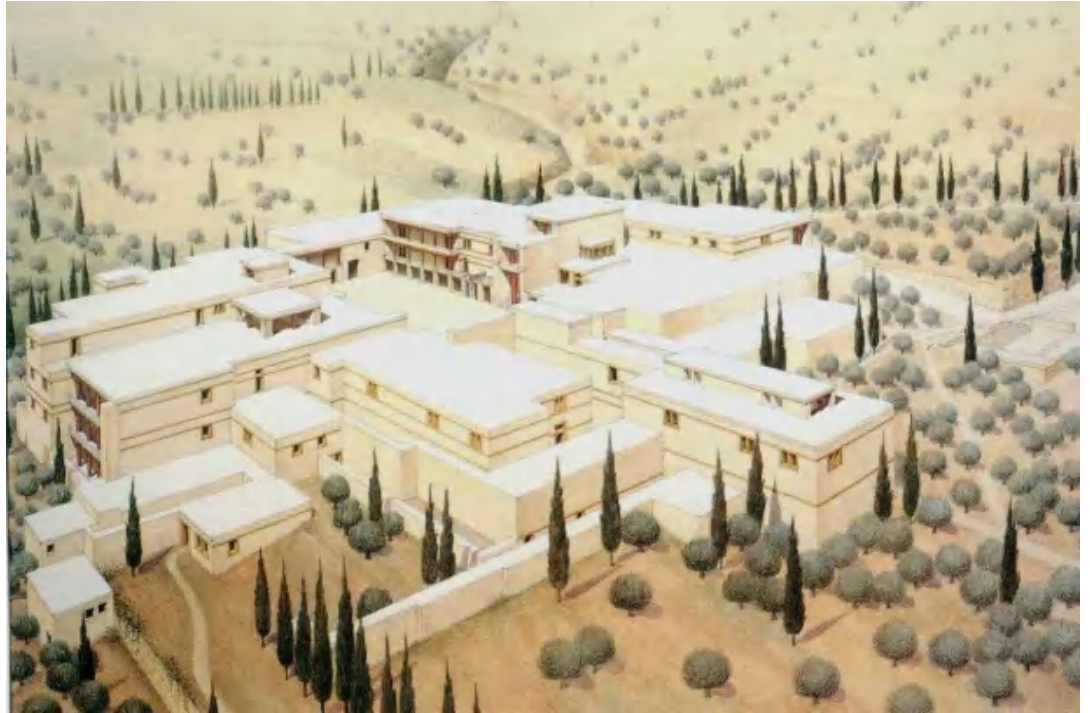
Stambena arhitektura

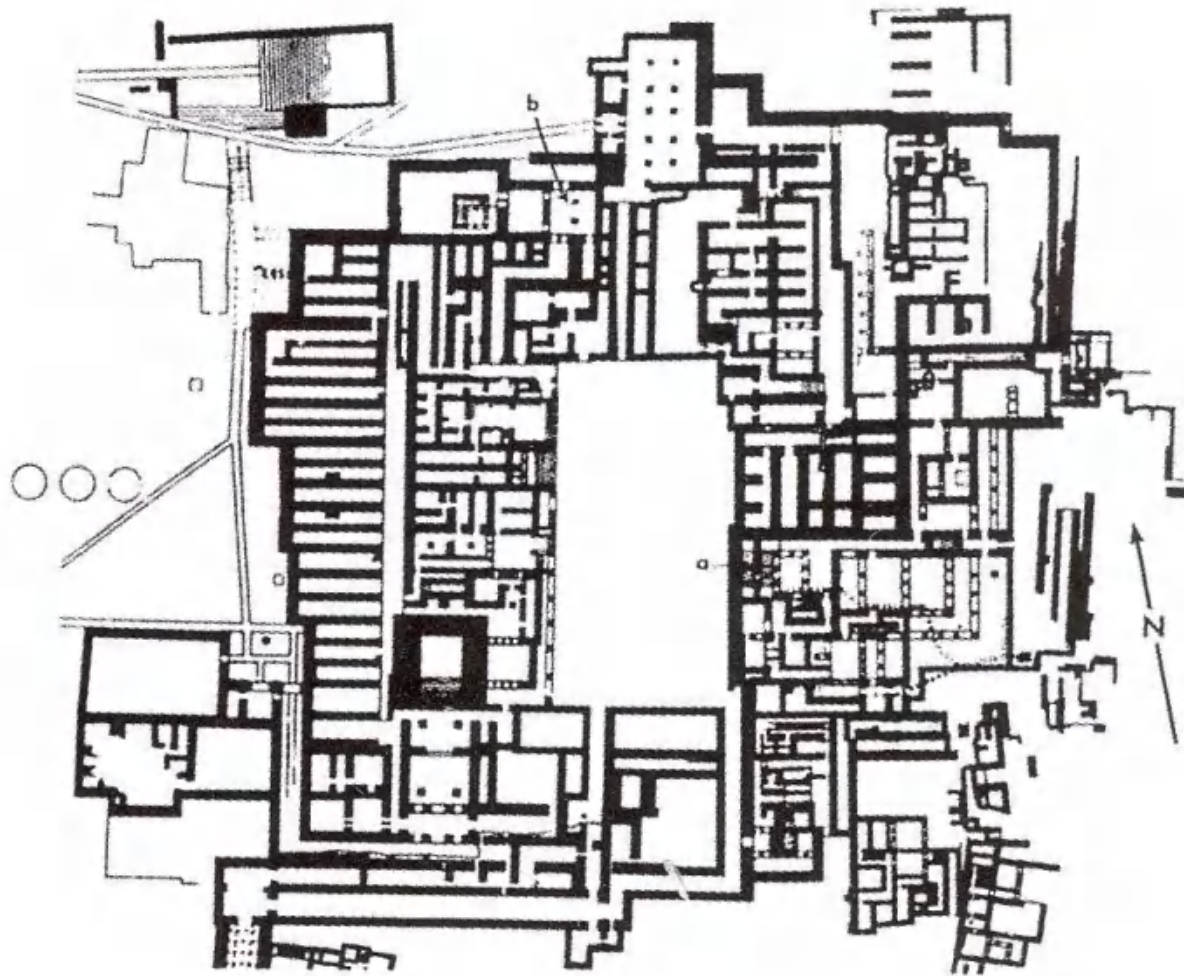

Minojska civilizacija

Knosos

Jedan od najznačajnijih arheoloških lokaliteta bronzanog doba i najveće nalazište na Kritu. Pretpostavlja se da je bio centar minojske civilizacije i kulture. Nalazi se 6 kilometara od Irakliona, glavnog grada Krita. Otkriven je 1878., najznačajnija iskopavanja je vodio Artur Evans. Za Krit se zainteresovao nemački istraživač Hajnrih Šliman, koji je otkrio Troju i Mikenu. Evans 1900. počinje sa iskopavanjem koje traje do 1931—1932. godine. Već u martu 1900. otkriveni su ostaci palate u Knososu. Prilikom svog istraživanja u Knososu Evans je pronašao i veliki broj glinenih pločica, pomoću kojih je utvrđen razvoj kritskog pisma.

Minojska civilizacija

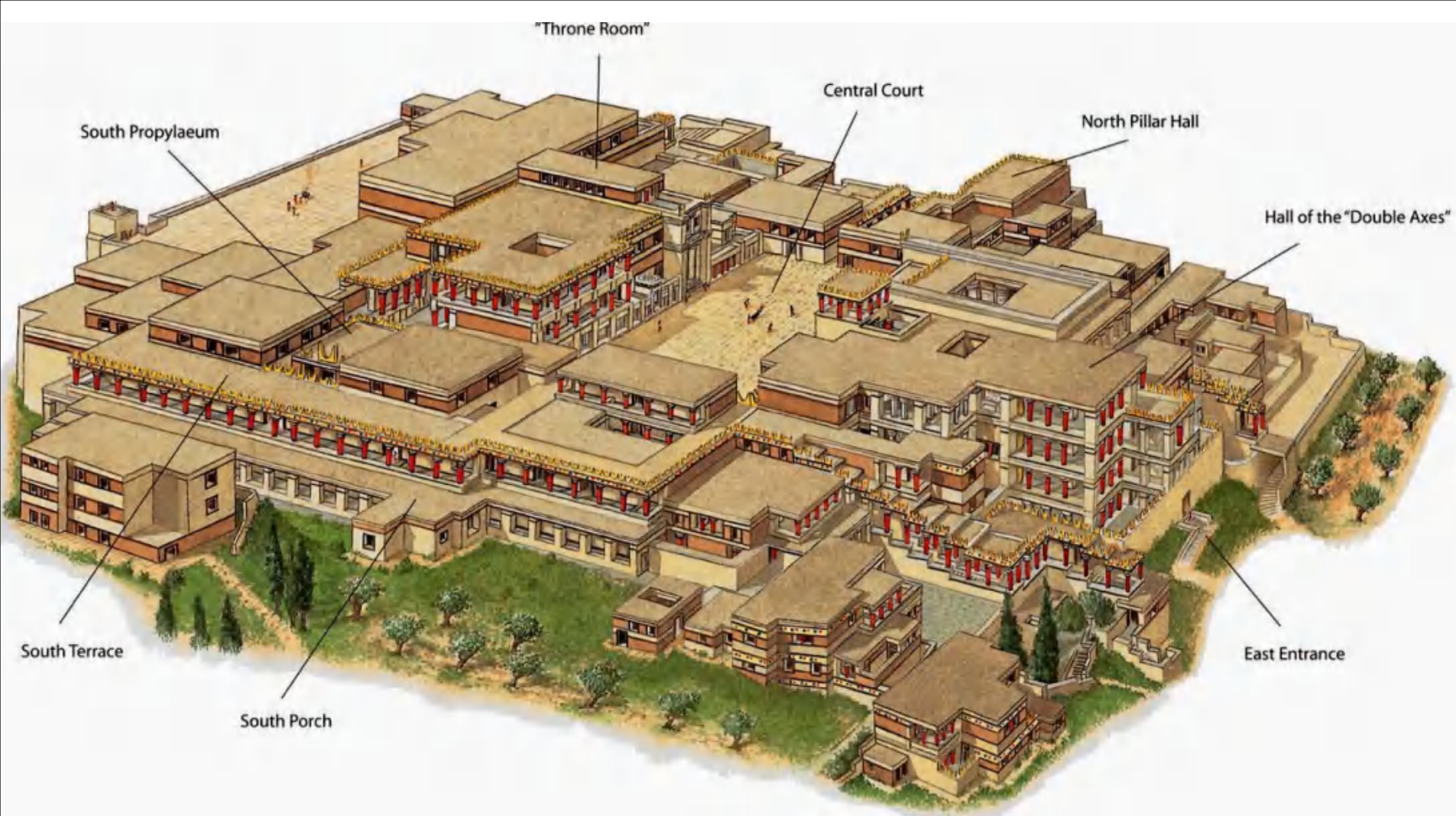
Palata u Knososu

1700-1400

Palata u Knososu smatra se najvećim i najsloženijim spomenikom kritske arhitekture, što je doprinelo tome da ovu građevinu antički izvori nazivaju Lavirintom.

Prema legendi palatu je sagradio atinski neimar Dedal, koji je postao i njen prvi zatočenik. Napravivši krila uspeo je da pobegne na Siciliju.

Centar palate predstavljalo je glavno dvorište. Preovlađuje pravougaoni plan prostorija, što je karakteristično za sve kritske građevinske objekte.

Minojska civilizacija

Ser Artur Evans
Rekonstrukcija Knososa

Mikena

Mikenska civilizacija (oko 1600-1100 god. p.n.e.) je kultura bronzanog doba koja je dobila naziv po arheološkom lokalitetu Mikeni. Za njeno otkriće zaslužan je nemački arheolog amater Hajnrh Šliman.

Nalazi se 90 km jugozapadno od Atine, na severoistočnom delu Peloponeza.

U drugom milenijumu p.n.e. Mikena je bila jedan od najvažnijih centara grčke civilizacije, vojno utvrđenje koje je dominiralo velikim delom južne Grčke.

Period grčke istorije od 1600-1100. p.n.e. naziva se mikenskim periodom.

Mikena

Između 1400.-1200. godine p.n.e. mikenska kultura je dostigla svoj najveći zenit, što je konstatovano na osnovu broja moćnih monarhija, čija su sedišta bila smeštena u utvrđenim rezidencijama. U to vreme mikenska elita investirala je svoje bogatstvo u izgradnju palata i fortifikacija širom cele kopnene Grčke, u mesta poput Mikene, Tirinta i Mideje i mnoge druge. Mikenski gradovi su održavali veze sa istočnoegejskim i bliskoistočnim civilizacijama. U početku su to radile posredstvom minojskog Krita, da bi posle određenog vremena, nakon što su ga pokorile krajem 15. veka p.n.e. to radili samostalno.

Mikena

Posle 1300. p. n. e. nastaje intenzivna graditeljska aktivnost u Mikeni i njenim kolonijama. Oko svojih gradova i palata podižu snažne odbrambene bedeme od velikih, grubo tesanih kamenih blokova zidanih bez maltera. Ovi bedemi su svojom imponantnom debljinom (od 7-17 metara) zadivili stare Grke da su ih u nazvali kiklopskim. Verovali su da su ih podigli jednooki divovi Kiklopi.

Mikena

Tirint

Grčka

Istorija

Termin Antička Grčka se odnosi na civilizaciju koja je počela da se uzdiže tokom 8. veka p. n. E. u periodu koji je usledio nakon propasti Mikenske civilizacije, koja se razvila napodručju kontinentalne Grčke, Male Azije, Mediterana (južna Italija i Sicilija “Magna Grecia”) i obalama Crnog mora, sve do 146. p. n. e. kada je Grčka osvojena od strane Rimske republike.

Helenska civilizacija će doživeti svoj vrhunac sredinom 5. veka p. n. e. u Atini.

Karakter grčkog društva

Religija - Politeizam

Polisi – gradovi države

Demokratija, ali i robovlasnički odnosi

Razvoj filozofije i umetnosti

KARAKTERISTIKE GRČKOG GRADA

grad je delo građana, a ne posledica volje vladara

izbor mesta za grad prema kriterijima:

mogućnost odbrane

zadovoljavanje državnih i životnih potreba

estetska obeležja

Razvijeno urbanističko zakonodavstvo

KARAKTERISTIKE GRČKOG GRADA

Grčki grad je temelj konstituisanja evropskoga grada. Osmišljeni urbanizam grčkog grada nastao je iz:

- društvenog uređenja
- komunalnoga uređenja
- estetske kompozicije
- utemeljen na pravilima racionalnosti
- podstican filozofskim idejama

Grad je delo građana, a ne posledica volje vladara. izbor mesta za grad prema kriterijima:

- mogućnost odbrane
- zadovoljavanje državnih i životnih potreba
- estetska obeležja

Prve urbanističke teorije

Prve urbanističke teorije se pojavljuju u Grčkoj u klasično doba:

PLATON (427.-347. g.p.n.e.) - razmatra ideju IDEALNOG KRUŽNOG GRADA - ATLANTIDA.

Grad proizvođača i ratnika pod upravom filozofa. 20-25000 stanovnika – grad dovoljno brojna radi obrane, a dovoljno mali da se građani poznaju. U središtu grada svetište/temenos sa hramom, skulpturama, fontanama, ribnjacima. Gradski centar s javnim zgradama. Okolo središtaje stanovanje i poljoprivredne površine.

ARISTOTEL (384.-322.g.p.n.e.) U svojim raspravama govori o odbrani, higijeni i prometu, ističe prednost arhajskog grada u ratnim uslovima kada postaje lavirint za neprijatelje. Govori o funkcionalnom zoniranju grada - sakralno-upravne građevine u blizini agore, trgovačke građevine na rubu grada (jednostavna snabdevanje). Veličina grada zavisi o mogućnostima prehranjivanja stanovnika.

Grčka

ZONIRANJE GRČKOG GRADA

Podela gradske teritorije na tri funkcionalne zone:

- Zona svetilišta
- Zona društvenog i kulturnog centra
- Zona stanovanja /socijalna podvojenost stanovanja/

Grčka

Arhitektonski i urbani programi

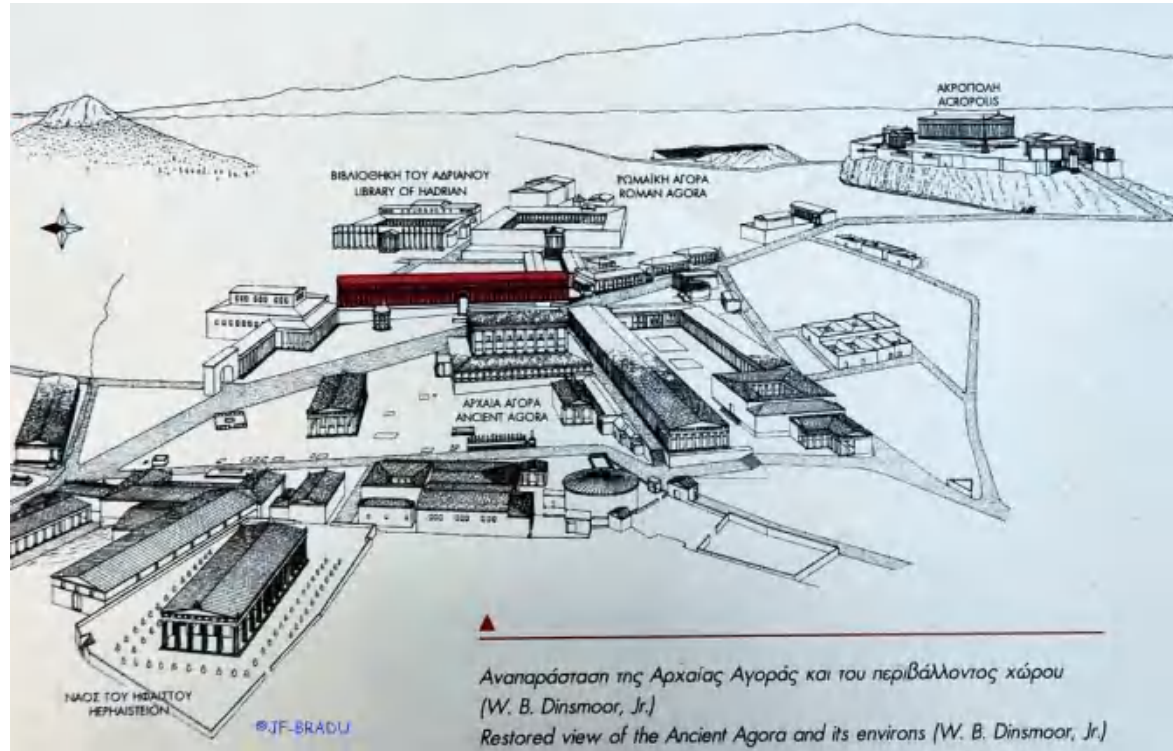
Karakter društvenog uređenja, politički sistem i razvoj umetnosti i filozofije iznedrio je nove potrebe, za koje je bio potreban i novi arhitektonski okvir. Ti novi tipovi objekata su:

- Agora (gradski trg)
- Akropolis
- Hram
- Pozorišta
- Buleterioni (većnice)
- Stoe (javni tremovi, tržnice)
- Stadioni
- Gimnazioni (za fizičku kulturu)
- Palestre (za intelektualno razvijanje)
- Odeoni (za muziku)

Agora – javni gradski prostor

Grčki gradovi obično su bili utvrđeni i imali su odvojeno društveno središte grada oko glavnog trga u dolini (agora) od verskog centra koji se razvija iz nekadašnje citadele na brežuljku (akropolju). Agora u Atini je nepravilan četvorougao trg okružen nizom zgrada različitih funkcija (stoa za skupljanje građana, većnica u obliku pozorišta, tržnice, sudnice i hrama) koji slede po terenu.

Agora – tipovi građevina

Stoa

Agora – tipovi građevina

Stoa

Agora – tipovi građevina

Hram

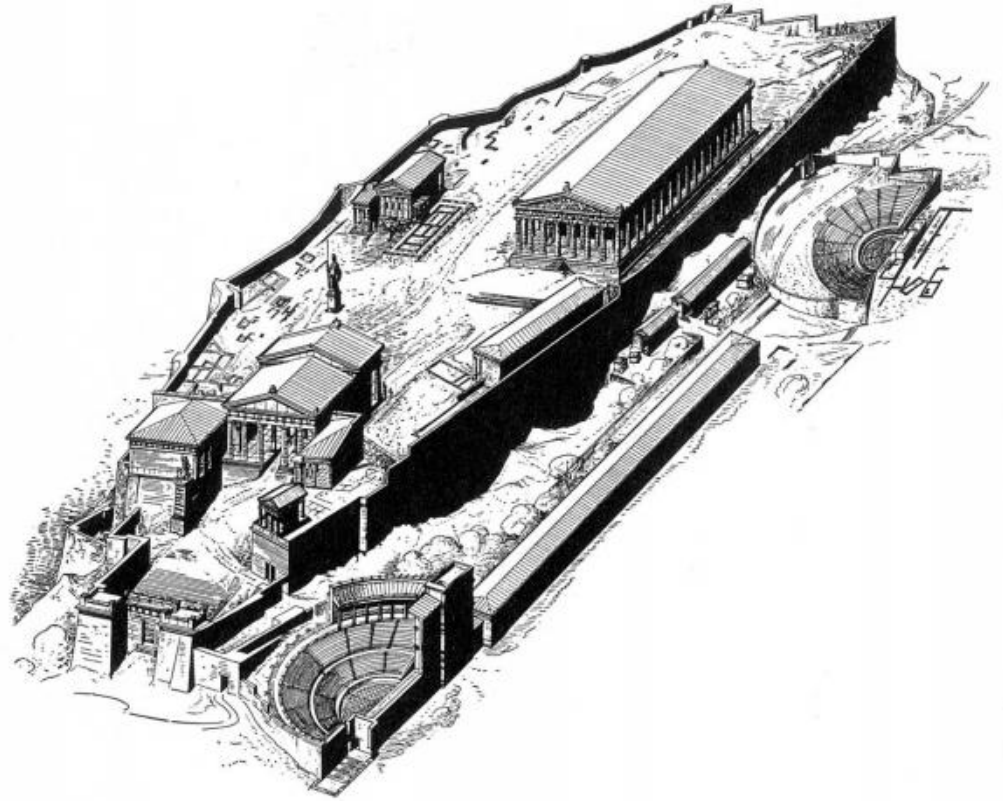
Agora – tipovi građevina

Odeon

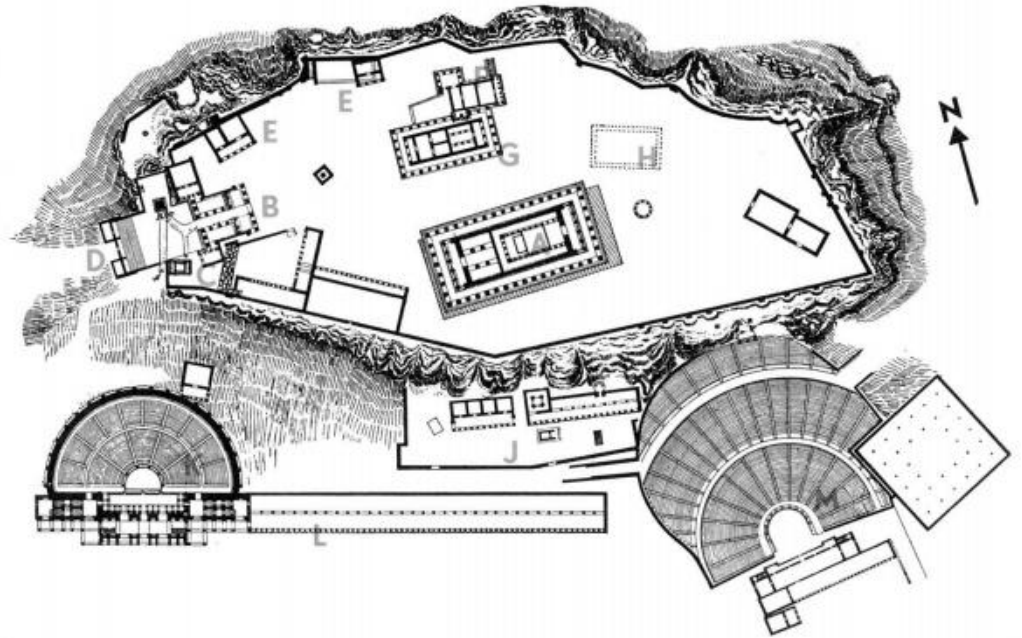
Akropolj

Akropolj je utvrđeno naselje na uzvišici, a najpoznatiji je Atinski akropolj. Njegovi zidovi potiču još iz mikenskog doba. Posle ratova sa Persijom tu su podignuti Partenon i Erehtejon od kojih prvi predstavlja najveći doprinos iz ostvarenja arhitekture hramova. Na akropolju se nalazi monumantalni ulaz Propileji, Kao i Odeon u kome su se održavale muzičke priredbe.

Akropolj

Odeon je iz polovine 2. veka p. n. e.
i podigao ga je Herodes Antikus
kao i Dionisovo pozorište,

Akropolj

Partenon

Akropolj

Erehteon

Akropolj

Dionizijevo pozorište

RAZVIJENI TIP POZORIŠTA V VEK

Dionisijevo pozorište je starogrčko pozorište u Atini. Podignuto je na južnoj padini Akropolja, prvobitno deo svetilišta Dionisa Elevtereja (Dionisa Oslobodioca). Prva orkestarska terasa izgrađena je na tom mestu oko sredine do kraja šestog veka pre nove ere, gde je bila mesto gradskih Dionizijskih rituala.

Rim

ISTORIJA

Kraljevstvo – od 753. pne do 509. pne.

Republika – od 509. p. n.e. do 27. p.n.e.

Carstvo – od 27. p. n. e. do 395.

(odnosno do 476. godine*)

*Podela rimskog carstva na istočno i zapadno 395. godine (Car Teodosije).

Pad Zapadnog Rimskog carstva 476. godine

Rimsko carstvo u doba Trajana (oko 100. pne)

Rim

Rimski urbanizam

Osnivanje Rima

Prema legendi, grad Rim su osnovali braća Romul i Rem 21. aprila 753. p. n. e., ali arheološki nalazi podržavaju teoriju da je Rim iznikao iz seoskih naselja na brdu Palatin i na mestu budućeg rimskog Forum, koji su se sjedinili u grad u VIII veku p. n. e.

Rim

Rimski urbanizam

Rimski grad bi nastao unutar utvrde (**castruma**), oko centralnih ulica koje su se sekle na sredini (**cardo i decumanus**) što je predstavljalo oblik urbanizacije koja nije postojala kod grčkih kolonija, zatim bi se gradilo izvan zidina (**suburbium**) (npr. Split oko Dioklecijano ve palate) itd. Parcele su deljene u pravilne kvadrate – agera (400x400 m.) i obično darivane rimskim veteranima. U grad bi se uveo vodovod (akvadukt) i kanalizacija.

Timgad, Alžir, oko 100 g.n.e.

RIM

RIMSKO URBANISTIČKO ZAKONODAVSTVO

Širina i kategorija ulica:

Iter - pešačka ulica najmanje širine
0,66

Actus - najmanje širine 1,35 m

Via - ulica najmanje širine 2,70 m

- građevinska linija
- dubina i visina izgradnje
- održavanje ulica -komunalna služba
- održavanje i oprema ulica
- raspored, izgradnja i popravka zgrada
- javna sigurnost i higijena

RIM

Teoretičar arhitekture Marcus Vitruvius - DE ARCHITECTURA LIBRI DECEM - 10 knjiga o Arhitekturi) predlaže pravila za izgradnju grada, odabiranje mesta za utemeljenje grada u odnosu na klimatske uslove (osunčanje, vetrovi)

O gradnji gradskih zidina, ulica i trgova: Prednost ima kružni oblik zidina i centrična mreža, preporuke o estetici, proporciji i simetriji gradskoga prostora.

“Arhitekta mora da bude pismen, vešt u crtanju i dobar poznavalac geometrije, da dobro poznaje istoriju, da je marljivo slušao filozofe, upoznao muziku, da nije neznanica ni u medicini, da se razume u pravna pitanja i da ima znanja iz astrologije i o nebeskim znacima.

Arhitektura se sastoji iz reda, rasporeda, simetrija, primerna oblika i ekonomije “

Rim

TIPOVI OBJEKATA

Infrastrukturni objekti

- Akvadukti
- Kanalizacija
- Putevi
- Mostovi
- Fortifikacije

Hramovi

Javni objekti

- Pozorišta
- Cirkusi
- Stadioni
- Terme

Stanovanje

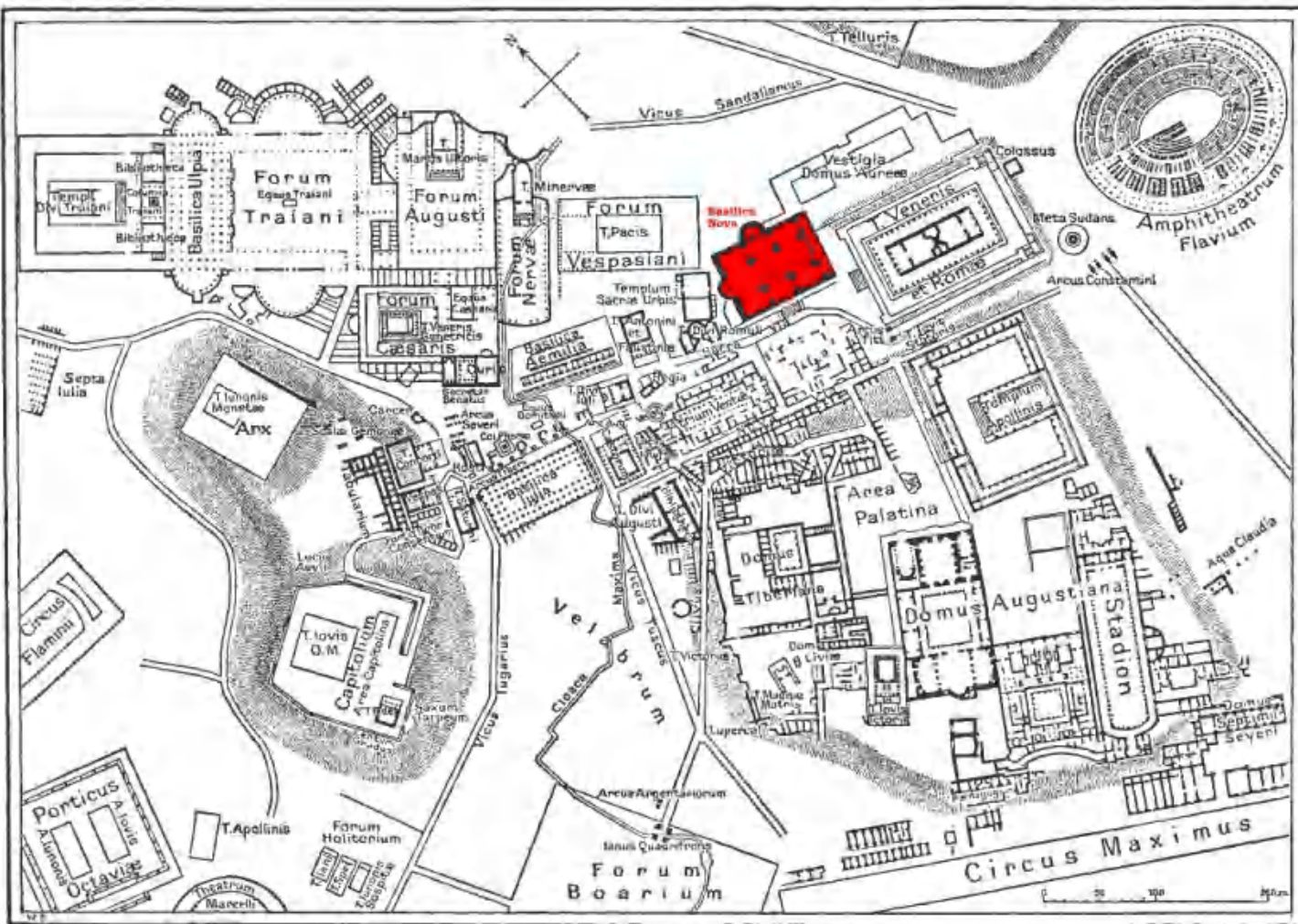
- Kolektivno (Insulae)
- Individualno (domus)
- Palate

Rim

Rimski urbanizam

Rimski forum

Rimska civilizacija donela je novinu vezanu za grad, ta novina je trg (forum) kao organizovana i urbanizovana celina. Taj glavni gradski prostor je sa svih strana bio okružen javnim objektima i hramovima koji kao pojedinačni objekti nisu bitni nego značaj dobivaju uklopivši se u celi kompleks i čineći forum.

Rim

Rimski urbanizam

Rimski forum

Na vrhuncu carstva grad Rim je imao više foruma. Forum nije imao isključivo službene funkcije nego i trgovačke, pa je najveći "**Forum Romanum**" (građen od 5. veka p. n. e. do 3. veka) pored ostalih javnih objekata imao i 2 reda prodavnica. Njega čini nekoliko trgova sa zajedničkom glavnom osovinom, a svaki je okružen zgradama različitih funkcija vezanih za javni život (bazilikama) i raspoređenim sasvim slobodno.

Rim

Rimski forum

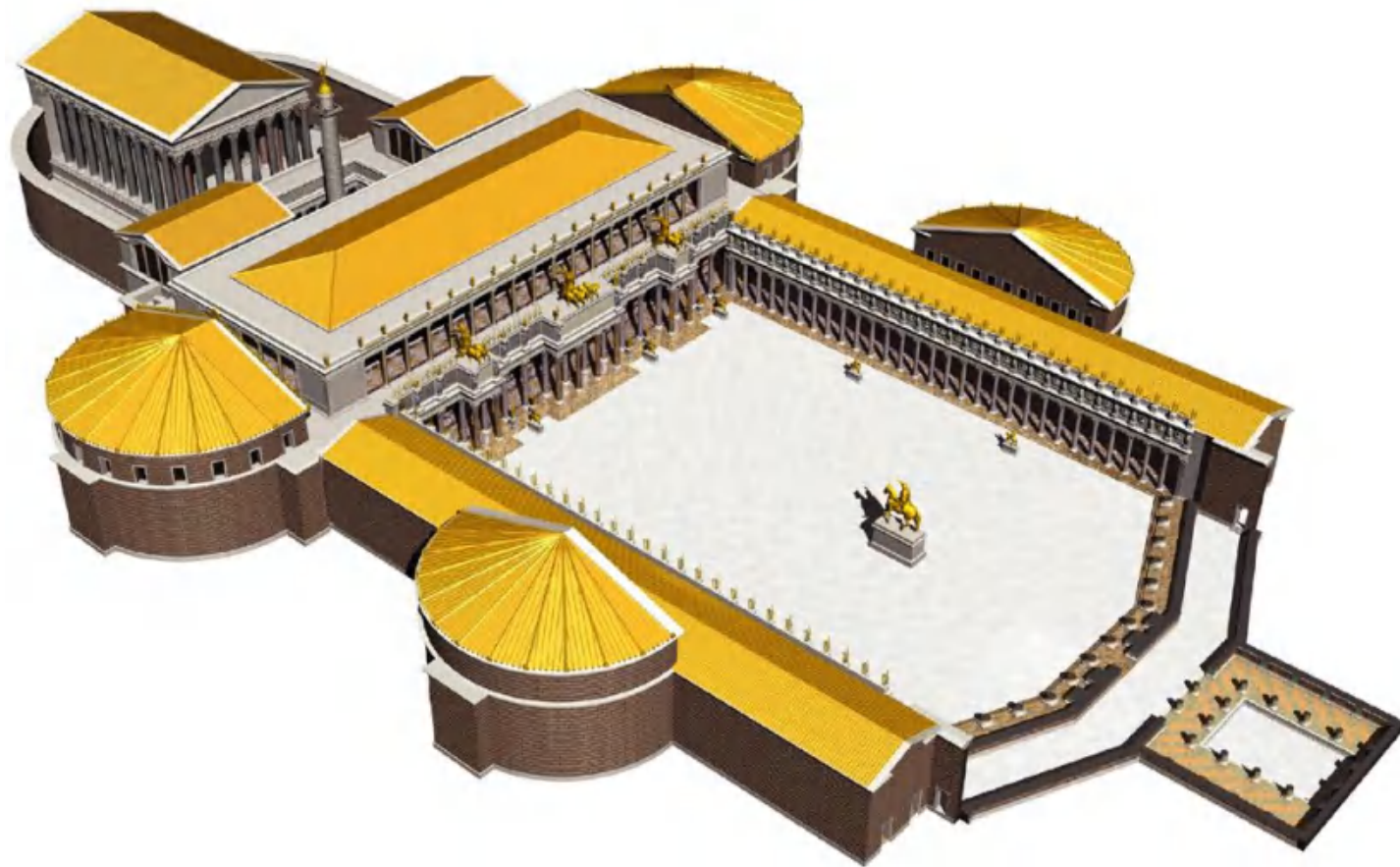

Rim

Rimski urbanizam

Rimski forum

Rim

Rimski urbanizam

Trajanov forum

Izgradnja foruma je započeta 107. godine po zapovedi cara Trajana, a radio ga je Apolodor iz Damaska . Forum je završen 143. godine. Budući da je bilo vrlo malo mesta u centru Rima za izgradnju ovako velikog projekta, mesto gradnje foruma je bilo između Augustovog i Cezarovog foruma, u blizini brda Kvirinal. Pošto je mesto bilo uzvišeno, skinuta zemlja u visini od 35 metara i porušene su sve kuće koje su se nalazile na toj lokaciji.

Rim

Rimski urbanizam

Trajanov forum

Ostaci Trajanovog foruma se nalaze 5 metara ispod današnjeg puta u Rimu, i nisu u potpunosti iskopani. Najbolje očuvani delovi su tržnica i Trajanov stub.

Rim

Infrastrukturni objekti

Akvadukt

Više od arhitekture, Rimljani su bili poznati građevinari. Iza njih su ostali brojni mostovi, brane, kanali, popločani putevi i uopšte brojna inžinjerska remek dela koja su bila rasejana po celom Rimskom carstvu. Prvi put, "Via Appia" iz 312. p. n. e. protezala se 300 km. od Rima do Kapue; kasnije su Rimljani popločali do 5000.000 km. puta i oko 1500 urbanizovanih gradova.

Rim

Infrastrukturni objekti

Akvadukt

Rim

Infrastrukturni objekti

003 Milvijski most, Rim

Most je izgradio konzul Gaj Klaudije Neron 206 pne nakon što je porazio kartaginsku vojsku u bici kod Metaurusa. Konzul Marko Aemilius Scaurus izgradio novi most od kamena na istom mestu 115 pne.